

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

- Έννοιες— θεωρία
  - Ορισμός εισαγωγικών εννοιών
  - Φύλο και Πολιτισμός – έμφυλοι ρόλοι
  - Φύλο και Βιολογία
-
- Ανισότητα των δυο φύλων σε διεθνές επίπεδο
  - Ερωτήματα

Εισαγωγικές έννοιες

Θεωρία

Έννοιες (όροι – οργάνωση φαινομένων)

Ορισμοί (προτάσεις – τρόπος χρήσης εννοιών)

Φεμινιστικές θεωρίες

Θεωρίες για τη διάκριση των δύο φύλων

Βασικές έννοιες:

- Βιολογικό φύλο (sex)
- Κοινωνικό φύλο (gender)
- Στερεότυπο
- Έμφυλη ταυτότητα
- Έμφυλος ρόλος
- Σεξισμός
- Πατριαρχία

Βιολογικό φύλο

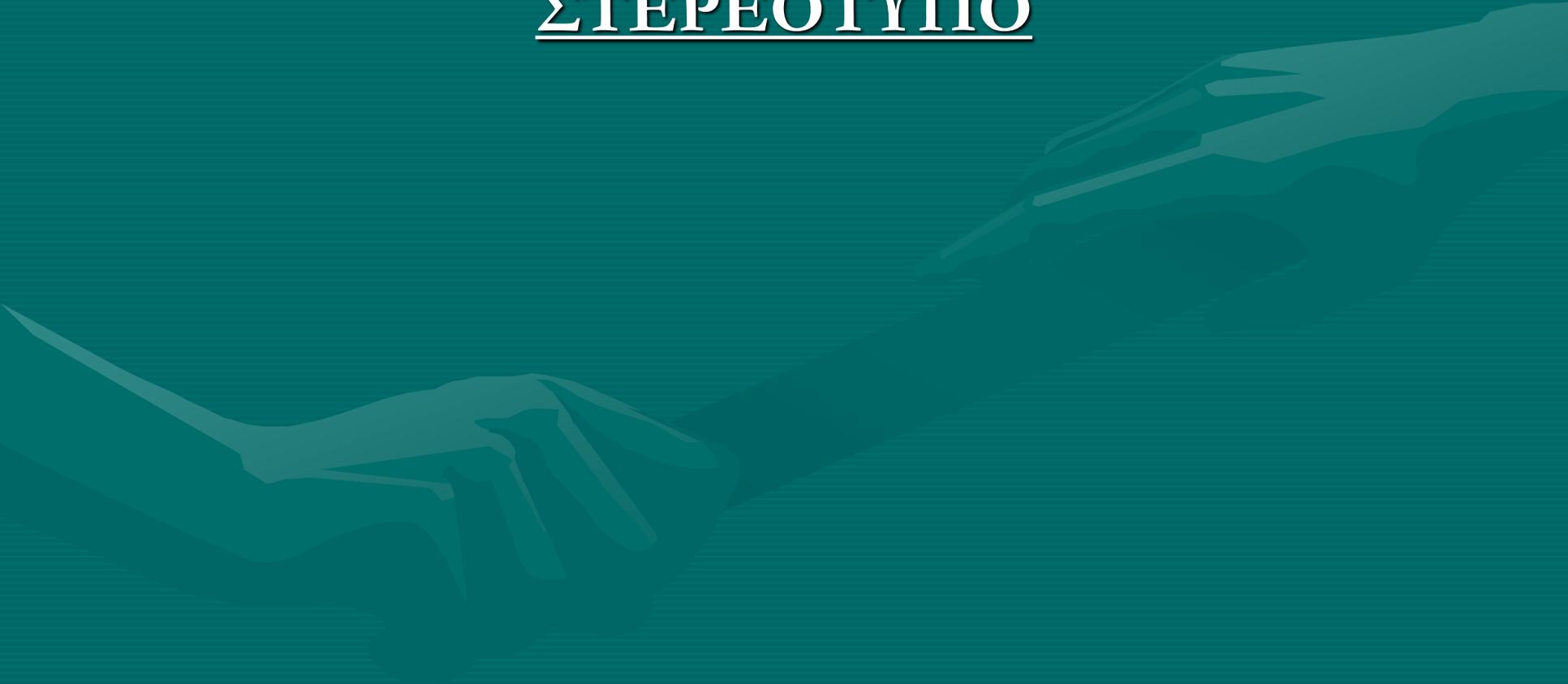
Γενετήσια ταυτότητα – βιολογικός ρόλος – αναπαραγωγή

Κοινωνικό φύλο

Κοινωνική και πολιτισμική διαφοροποίηση ανδρών και γυναικών

Πρόκειται για κοινωνική κατασκευή
και συνδέεται με
κοινωνικές και ψυχολογικές διαφορές

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ (Stereotype)

Μια υπεραπλουστευμένη και συχνά υπερβολική αντίληψη
που

αποδίδεται σε μία ολόκληρη κοινωνική κατηγορία

Έμφυλα Στερεότυπα – παραδείγματα;

ΕΜΦΥΛΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ;

Έμφυλη ταυτότητα

- Η αυτο-αντίληψη – αυτο-συνείδηση του ατόμου ότι ανήκει στο ανδρικό ή στο γυναικείο φύλο.

(Ποιος/ποια πιστεύω ότι είμαι και ποιος/ποια θέλω εγώ να είμαι;)

Οι ταυτότητες αποτελούν πηγές νοήματος για τους δράντες, κατασκευαζόμενες μέσα από μια διαδικασία εξατομίκευσης (Castells, 2004).

- Προϊόν κοινωνικοποίησης - κοινωνικής διαντίδρασης

- Διαμόρφωση έμφυλης ταυτότητας:

1. Τρόπος που μας αντιμετωπίζουν οι άλλοι
2. Εκμάθηση - Επιτέλεση έμφυλων ρόλων

*Στους περισσότερους ανθρώπους το βιολογικό φύλο και η έμφυλη ταυτότητα συμπίπτουν.

Τρανσεξουαλικότητα (ετεροφυλικός)

Άτομα που πιστεύουν ότι η ανατομία τους βρίσκεται σε ασυμφωνία με την έμφυλη ταυτότητά τους - αισθάνονται ότι ψυχολογικά ανήκουν στο αντίθετο φύλο

(ψυχολογική ή χειρουργική θεραπεία)

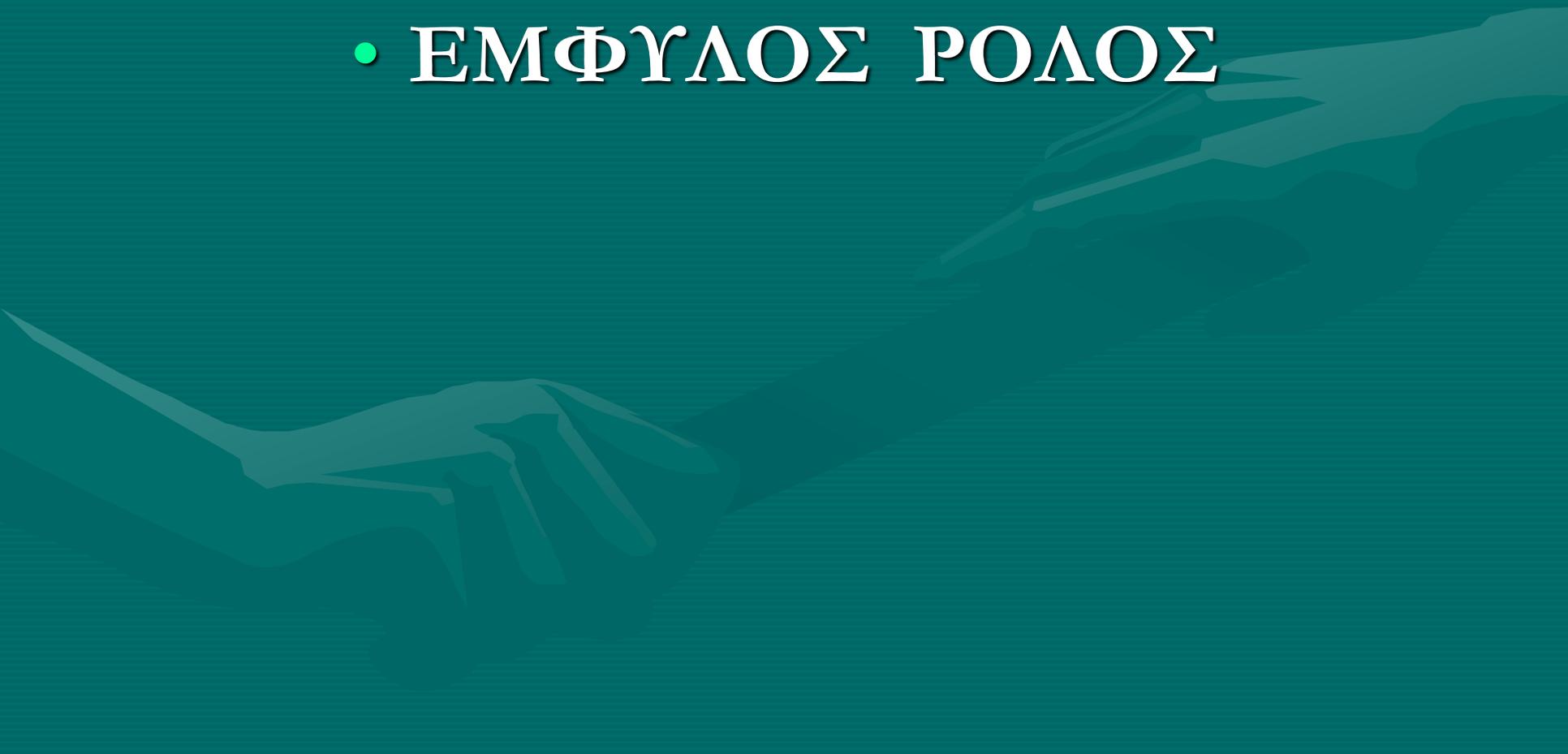
- **Ομοφυλοφιλία**

(σεξουαλικός προσανατολισμός ο οποίος δεν σχετίζεται με κάποια συγκεκριμένη έμφυλη ταυτότητα)

- **Intersex** (ερμαφρόδιτος – παλαιός όρος)

(άτομα τα οποία δεν κατηγοριοποιούνται με βάση τη δομή των γεννητικών τους οργάνων)

- ΕΜΦΥΛΟΣ ΡΟΛΟΣ

Έμφυλοι ρόλοι

- Καθορίζονται από την κοινωνία και τον πολιτισμό
- Καθορίζουν τη συμπεριφορά ανάλογα με το φύλο
- Κοινωνικές θέσεις * - επηρεάζουν τις ανθρώπινες σχέσεις και συμπεριφορές
- Οι ρόλοι τοποθετούν τα υποκείμενα στην κοινωνική δομή ορίζοντας με κοινωνικούς όρους τη θέση τους στην κοινωνική ιεραρχία
- (φύλο, φυλή, τάξη) – μεταβλητές οι οποίες λειτουργούν ανάλογα στην έμφυλη ανισότητα

Σύνοψη:

Οι έμφυλοι ρόλοι καθορίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο:

1. Οι άνδρες και οι γυναίκες αποκτούν ταυτότητα
2. Λαμβάνουν εκπαίδευση
3. Διαμορφώνουν στόχους

Οι έμφυλοι ρόλοι αποτελούν μια από τις κυριότερες πηγές
ανισότητας

Φύλο και Πολιτισμός – έμφυλοι ρόλοι

- Ιστορικά όλες οι κοινωνίες απέδιδαν έμφυλους ρόλους
- Οι έμφυλοι ρόλοι αποτελούν την πιο πρώιμη μορφή καταμερισμού εργασίας στον ανθρώπινο πολιτισμό.
- Η διαπολιτισμική έρευνα του ανθρωπολόγου (Murdoch, 1935) σε 224 χώρες κατέδειξε μεγάλες διαφορές από κοινωνία σε κοινωνία στον ορισμό της ανδροπρεπούς και θηλυπρεπούς συμπεριφοράς

Παραδείγματα: Φυλή - Αραπές - Ν. Γουινέα – μεταφορά βαρέων φορτίων

Αβορίγινες – Τασμανία – κυνήγι

Δαχομένη, Δ. Αφρική – προσωπική φρουρά του βασιλιά - γυναίκες

Μαορί Νέας Ζηλανδίας – πρωτοβουλία στα ερωτικά ζητήματα

Μεγάλες αποκλίσεις – έμφυλοι ρόλοι

Οι κοινωνιολόγοι υποστηρίζουν ότι: Οι ρόλοι ορίζονται κοινωνικά

Αλλαγές ως προς τους έμφυλους ρόλους στο εσωτερικό της ίδιας κοινωνίας (αλλαγή προτύπων συμπεριφοράς)

Παραδείγματα (κοινωνικής κατασιευής των έμφυλων ρόλων)

- Αγόρια και κορίτσια έχουν διαφορετική αντιμετώπιση στο σχολείο
- Επιθετικότητα των αγοριών- ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα (μετά την ηλικία των 5 ετών)
- Κορίτσια «συνεργατικά παιχνίδια»

Φύλο – Βιολογία

Βιολογικές διαστάσεις του φύλου – υπάρχουν βιολογικές διαφορές στα δύο φύλα;

Έρευνα: Maccoby & Jaklin (1974) – Επισκόπηση 2.000 βιβλίων

Υπάρχουν τέσσερις θεμελιωμένες διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια:

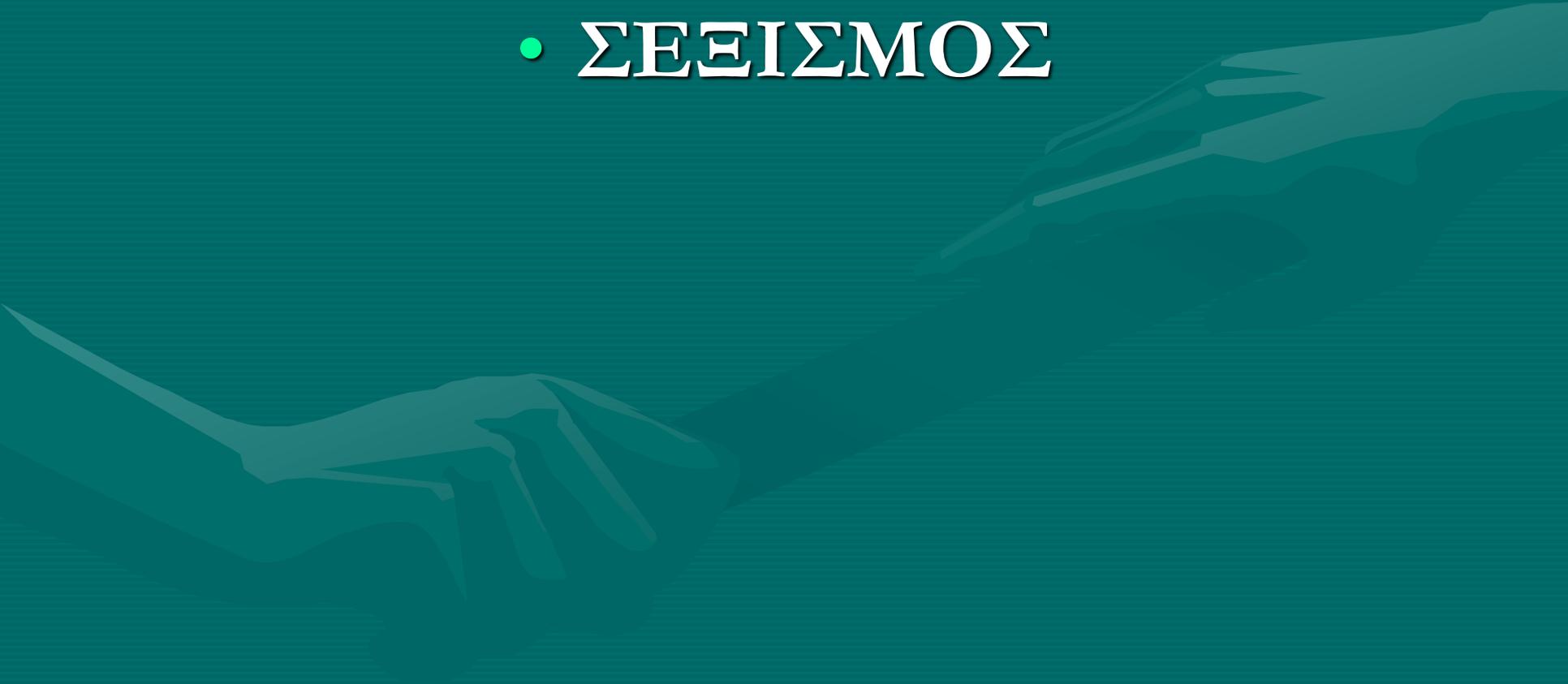
1. Αγόρια – χωριές ικανότητες (11 – ετών)
2. Αγόρια – μαθηματικές ικανότητες (12 – 13 ετών)
3. Αγόρια - Επιθετικότητα (5 – ετών)
4. Κορίτσια – ικανότητες λόγου – λεκτικές (από την ηλικία 11 ετών)

Τροφοδότησαν διαμάχες

Η ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΤΑΣΗ: Η έμφυλη συμπεριφορά επηρεάζεται από:

- Βιολογικούς παράγοντες και
- Κοινωνικούς παράγοντες

- ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Σεξισμός

Σύνολο περίπλοικων διεργασιών –κοινωνικών και πολιτισμικών προτύπων - που διακωλύουν και αναπαράγουν την ανισότητα των φύλων

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ: Άνδρες- ανώτεροι, Γυναίκες- κατώτερες ή και το αντίθετο

Λειτουργεί:

1. Ατομικό επίπεδο:

Βιολογικές διαφορές-Διαφορετικοί ρόλοι -Διαφορετικές κοινωνικές θέσεις

2. Θεσμικό επίπεδο:

Πολιτικές διαδικασίες

άνισα αποτελέσματα

Πρακτικές

***** Επισήμανση

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑ

Πατριαρχία

Σύστημα κοινωνικής οργάνωσης το οποίο αποδίδει στους άνδρες δυσανάλογο μερίδιο εξουσίας

- Οι άνδρες κατέχουν την εξουσία σε οικογενειακά συγγενικά ζητήματα (εξάρτηση συζύγων και παιδιών)
  - Κληρονομικά δικαιώματα – πατρογονική γραμμή
  - Οικογένεια : Πυρήνας διαρθρωμένος – όχι σε δεσμούς αίματος αλλά σε σχέσεις υποταγής
  - Πατριαρχία – οικονομικές διευθετήσεις (θεσμικός σεξισμός)
-
- Οι κοινωνιολόγοι συμφωνούν σε δυο σημεία:
    1. Η πατριαρχία εξυπηρετεί τα συμφέροντα των ανδρών σε βάρος των γυναικών
    2. Σημερινές κοινωνίες (πατριαρχικά χαρακτηριστικά)

Όλες οι κοινωνικές λειτουργίες και θεσμικές δομές είναι οργανωμένες με βάση το φύλο;

- Είναι οι θεσμοί έμφυλοι ;
- Εκπαίδευση, θρησκεία, πολιτική ;
- Θεσμός οικογένειας ;
- Πως θα σκιαγραφούσατε τη θέση των γυναικών σήμερα;

Οι γυναίκες σήμερα:

Έχουν κάνει πρόοδο: εκπαίδευση, ψήφος, εκλογή, εργασία

Ωστόσο, εξακολουθούν να έχουν:

Περιορισμένη συμμετοχή σε δημόσια αξιώματα, εργασία
– θέσεις ιεραρχίας

Οι κοινωνίες εμφανίζουν θεσμοθετημένες ανισότητες λόγω
φύλου

Κύρος, κοινωνικά προνόμια, εξουσία, κατανομή πόρων
(ανδρικά προνόμια)

Η ανισότητα των φύλων σε διεθνές επίπεδο:

- Οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι κρούσματα καθημερινών διακρίσεων
  - Οικογενειακή βία
  - Γιάνα – Μπαγκλαντές – παράνομη διακίνηση
1. Κυβερνήσεις – αποδοχή κακοποίησης (Μ. Ανατολή)
  2. 1990 – έκθεση Η.Ε.- πουθενά ισοτιμία
  3. Αύξηση αντίδρασης φανατικών ισλαμιστών
  4. Πρώην Σοβιετική Ένωση: 70% απολύσεις γυναικών
  5. Κίνα: sweat shops
  6. Βρεφοκτονία
  7. Μισό εκατομμύριο γυναίκες πεθαίνουν κάθε χρόνο - κύηση
  8. Κακοποίηση – σεξουαλική παρενόχληση

10. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – 2/3 του αναλφάβητου πληθυσμού είναι γυναίκες – το χάσμα αμβλύνεται!

11. Αύξηση συμμετοχής των γυναικών στην εργασία

Εμπροσωπούνται σε περιορισμένο αριθμό επαγγελμάτων;

Κατέχουν θέσεις περιορισμένης ή μηδαμινής ευθύνης

Οι απολαβές τους υπολείπονται των ανδρών

12. Σε πολλές χώρες το 30-40% των κοινοβουλευτικών εδρών κατέχονται από γυναίκες

13. Κοινωνική πολιτική για την ισότητα των γυναικών – π.χ. Ιαπωνία (2002)

Γενικά οι κοινωνικές στάσεις, τα πρότυπα και οι θεσμοί σε ολόκληρο τον κόσμο μεταχειρίζονται τις γυναίκες ως κατώτερες;

Θέμα για συζήτηση

Αποτελούν οι γυναίκες μία διακριτή μειονοτική ομάδα;
(Κοινωνιολογική προσέγγιση)